

Bogdan Marcu

PROIECTUL MORPHEM

Vol. 2

© 2019, Bogdan Marcu

© 2019, Editura PAVCON

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MARCU, BOGDAN

Proiectul Morphem / Bogdan Marcu. - București:
Pavcon, 2019

2 vol.

ISBN 978-606-9057-17-9

Vol. 2. – 2019. – ISBN 978-606-9057-19-3

821.135.1

Comenzi:

Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70
0723.26.90.40
office@pavcon.ro
www.pavcon.ro
www.colectiasf.ro

Această lucrare nu poate fi reprodusă, parțial sau
integral, fără acordul scris al deținătorilor de copyright.

Traducător: **Ona Frantz**

Coperta: **Zoe Olaru**

Editor: **Constantin Pavel**

ISBN 978-606-9057-17-9

ISBN 978-606-9057-19-3

BOGDAN MARCU

Proiectul Morphem

Vol. 2

În românește de Ona Frantz

Editura **PAVCON**
București, România, 2019

În memoria prof. dr. Victor Pimsner.

În memoria lui Harold F. Graifer.

*Colegilor mei absolvenți ai Institutului Politehnic
din București, Facultatea de Aeronave.*

38

737-le a aterizat la Aeroportul Internațional Henry Coandă, din București, la o jumătate de oră după miezul nopții, via Amsterdam. Cabina era înțesată de români strânși prin Olanda de pe tot mapamondul. Pierduți în mulțime, o mână de străini își petrecuseră cele trei ore ale zborului sorbind în tăcere câte ceva de băut.

Jane suportase toată călătoria cu un curaj tăcut și eficient. Acasă, în LA, o întrebasesem dacă n-ar vrea să vină cu mine, iar ea răspunsese cu un simplu „da” și se pregătise de plecare cât ai bate din palme. Îi păcăliserăm pe agenții federali la locul de întâlnire cu Ernesto, un mall. Ernesto ne dusesse la o mașină al cărei portbagaj conținea, în mod miraculos, bagajul nostru. Jane rămăsese indiferentă la tot complotul.

— Ai de gând să-ți lași mașina acolo? întrebasese ea, arătând spre parcare la mallului.

— Da, răspunsesem, iar ea ridicase din umeri și asta fusese tot.

737-le a rulat către terminal. La vamă, am lăsat-o pe Jane s-o ia înainte la o coadă, iar eu m-am așezat la alta, separându-mă de ea. Jane a trecut mai departe fără nicio reținere. Odată ieșiți, am oprit un taxi și am urcat gențile în portbagaj.

— Încotro? a întrebat șoferul, în engleză. Hilton? Intercontinental?

A zâmbit, cântărindu-ne prudent din priviri.

— Doar acasă, am răspuns pe românește și i-am întors zâmbetul.

I-am dat o adresă din Cotroceni.

Stânjenit, a scos un hohot de râs expansiv.

— M-ai păcălit, șefu'. Arăți la fel ca ceilalți, tipii de-afară. Atunci, Cotroceni să fie, șefu'. Face șaisezeci de euro.

— Hai să zicem treizeci, prietene, am zâmbit.

A zâmbit și el, cu gura până la urechi, și s-a întors la volanul lui, gata să pornească.

— Treizeci să fie, a spus.

A ieșit din aeroport și a luat-o pe șoseaua București-Ploiești. Recunoșteam câte ceva din peisaj, dar în cea mai mare parte era schimbat. Orașul se schimbbase, din ce vedeam pe geamul taxiului. Malluri noi și clădiri de birouri din oțel și sticlă.

Ne-am apropiat de Cotroceni pe Știrbei Vodă, un bulevard care îmi amintea prea puțin de anii studenției. Parcusesem traseul acesta de sute de ori, când mă întorceam, târziu, de la o băută în oraș, dârdâind de frig și dorindu-mi să fiu în patul meu din cămin. Pe vremea aceea erau mult mai mulți copaci pe marginea drumului.

— Poftim, a spus șoferul, oprind mașina. V-am adus pe dumneata și pe doamna acasă.

Am coborât, am ocolit vehiculul și ne-am scos gențile din portbagaj. Jane se mișca parcă în sincron cu mine, fluent și eficient. Mă așteptasem din partea ei să se plângă de

neplăcerile călătoriei sau de asemenea opriri bizare în locuri neobișnuite, în miez de noapte. Când colo, ea stătea în picioare lângă bagaje, pe trotuar, așteptându-mă să fac ce aveam de făcut.

I-am dat șoferului trei bancnote de zece și un bacșiș.

— Mersi, șefu', a spus el. Îți trebuie ajutor la bagaje?

— Nu, mulțumesc, ne descurcăm.

A zâmbit și a dat din cap, apoi a ocolit mașina și s-a așezat la volan. Mergea agale și se tot uita la noi, de parcă ar fi fost curios să vadă în ce casă, pe ce ușă sau prin ce poartă aveam să intrăm. N-am intrat nicăieri, am stat răbdători și l-am așteptat să plece.

Străzile erau pustii. Când și când, mai trecea câte o mașină. M-am uitat pe o mică hartă pe care o adusesem cu mine din LA.

— Trebuie să cărăm astea o stradă sau două, i-am spus lui Jane, arătând spre bagaje. E-n regulă?

A încuviințat. Geanta mea de voiaj putea fi dusă și în spate, ca un rucsac; mi-am prins-o pe umeri și am ajutat-o cu ale ei. Două intersecții mai departe, am găsit adresa. Era una dintre casele construite înainte de ultimul război mondial, cu interioare cubice spațioase. O veritabilă avere imobiliară pe piața locală. *Nouveaux riches* vânau astfel de proprietăți, le achiziționau și le remodelau într-un stil opulent. Aici nu se vedea nici urmă de așa ceva. Totul părea în stare bună, dar vechi și obișnuit. Am sunat la soneria de la poartă. După o vreme, o voce întreruptă de pârâituri a răspuns la un interfon. Am explicat cine sunt.

— Ați venit pentru mașină? a întrebat vocea.

— Da.

— Intrați.

Și poarta s-a deschis cu un bâzâit.

Era un bărbat la vreo cincizeci și ceva de ani. Masiv așa cum doar un fost sportiv sau militar ar putea ajunge: gros la trup, dar fără grăsime lăbărțată. Mișcările lui încă mai sugerau o forță considerabilă, dar era obosit, neras și, după toate aparențele, foarte obișnuit să le dea mașini străinilor în miez de noapte.

— Cine v-a făcut recomandarea? a întrebat el, deschizând o agendă veche.

I-am spus numele persoanei de contact din Montreal. Și l-a notat.

— Pașaportul, a cerut el.

A deschis documentul și s-a uitat la nume cu mișcări rutinate, de om care știe unde să privească. A notat de mână numele meu în agendă.

— Banii, a cerut el.

I-am dat plicul pregătit. Era gros. S-a uitat înăuntru.

— Dolari americani? a bombănit.

A scuturat din cap iritat și a numărat banii cu viteza unui funcționar bancar.

— O mie cinci sute e costul pe zece zile, mi-a explicat el, băgând banii în buzunar. Îmi ții mașina mai mult, păstrează și eu mai mult. Restul e pentru posibile avarii. Să nu vă bateți joc de mașină. O să verific când mi-o dai înapoi și-o să păstrez atât cât o să consider că mă costă s-o repar.

Mi-a dat un set de chei și m-a dus la un Jeep Cherokee vechi, parcat în curtea din spate. Acolo exista o altă poartă,

prin care se ieșea într-o străduță din spatele casei. Omul a apăsător un buton și poarta a glisat în lături. Am încărcat bagajele în jeep și am plecat. Mașina era veche, dar în stare bună, suspensiile erau acceptabile, având în vedere drumurile proaste.

Locul unde trebuia să ajung era în partea de vest a orașului. Uitasem configurația străzilor și mă tot rătăceam, dând în gropi și nimerind fundături de drumuri în lucru. Apoi, dintr-odată, mi-au revenit amintirile și am găsit traseul corect.

Clădirea se afla lângă o intersecție mare, cu un pasaj subteran larg. Numele străzilor se schimbaseră, dar împrejurimile arătau la fel. Era o clădire de beton, cu trei etaje, ascunsă de bulevardul principal în spatele unor blocuri de locuințe cu unsprezece etaje.

Am parcat la marginea străzii, norocos că găsisem un loc: totul în jur era înțesat de vehicule parcate lângă trotuare în unghiuri neobișnuite, ca să încapă cât mai multe cu puțință în spațiul strâmt disponibil. Majoritatea ferestrelor de la clădirile din jur erau întunecate, cu excepția câtorva în care clipea lumina ecranelor de televizor.

Cheile pe care le promisem de la Montreal se potriveau perfect, una la intrarea principală, cealaltă la ușa apartamentului. Locuința avea un dormitor și un living, bucătărie separată și baie. Lucrurile chirieșului erau împrăștiate peste tot, dar într-o relativă ordine. O veche fotografie a lui atârna înrămată într-un colț al livingului, unde o măsuță era folosită pe post de birou. Se ținea de mână cu o femeie. Uitându-mă la fotografie, mi l-am amintit și mi-am

dat seama că îmi amintesc și de femeie, deși nu-mi veneau în minte și numele lor.

Jane a cercetat în treacăt dormitorul, a despachetat minimumul necesar și s-a dus să facă un duș. Eu m-am spălat pe față în chiuveta de la bucătărie și m-am uscat cu un prosop de hârtie. Peisajul de noapte vizibil de la fereastra bucătăriei consta din beton tern, pereții clădirilor mai înalte din jur. Îmi lăsa senzația că se închisese în urma mea la aeroport o uriașă poartă dublă și că nu mai exista cale înapoi decât dacă găseam cheia secretă care deschidea poarta aceea.

În dormitor, becul gol din tavan mi-a rănit ochii. M-am întins în pat, cu fața în lumina nefiltrată, uitându-mă la pereții goi. Realitatea prezenta un coeficient de derapaj. „Ce naiba caut aici?” i-am șoptit aerului. „Și unde naiba sunt?” Nu era trecutul, nu era nici prezentul. Cumva, primul fusese modificat de al doilea, ceea ce mă situa într-un no man's land temporal.

Am închis ochii, m-am concentrat și am început să-mi amintesc.

39

22 decembrie 1989

Institutul Național de Știință și Tehnologie
Departamentul Propulsie
București, România

— Mare balamuc o să fie, a spus Victor Petrescu.

În beznă, ascunși lângă fereastră, ne uitam la soldații care ieșeau în fugă din cazarmă, grupându-se și aliniindu-se în formație de pluton. O năvală de uniforme kaki și comenzile răcnite de un ofițer.

— Exerciții de alarmă, am constatat.

— Al doilea în ultima oră. Își țin oamenii în priză.

Biroul nostru se afla în partea din spate a campusului institutului, lângă standurile de test pentru motoare. Ferestrele dădeau spre cazarma în care erau cantonate trupele de infanterie ale Securității, însărcinate cu paza institutului. Era dimineață devreme și cerul era negru ca smoala. Încă nu sosise niciun alt angajat al institutului.

— Radio Europa Liberă transmite întruna, a spus Petrescu. Cică a căzut Timișoara, așa au spus.

În România era ilegal să discuți despre emisiunile de radio ale Europei Libere. Petrescu avea încredere în mine și eu aveam încredere în el, dar uneori Secu punea microfoane prin birouri, mai ales în întreprinderi ca acel institut. Însă, în dimineața

aceea, nu prea mai conta. Probabil că Secu era ocupată cu ce se va fi pregătind pe străzi.

— A căzut... cum? am întrebat.

— Au zis că trupele au fraternizat cu populația. Civili și militari strigă împreună sloganuri anticomuniste prin tot orașul.

— Mă întreb cât din toate astea e adevărat, am spus. Am mai auzit și alte zvonuri, că ar fi câteva mii de morți.

Petrescu s-a încruntat.

— Multe sunt adevărate. Altfel nu i-ai vedea pe ăștia așa agitați.

Am stat tăcuți în beznă, uitându-ne.

— Te-ai dus ieri în centru? a întrebat Petrescu.

— M-am dus, am răspuns cu voce scăzută. Tu?

— Nu. Am stat toată noaptea să ascult Europa Liberă și Vocea Americii. La bulgari au arătat câte ceva la TV.

— Ce ziceau bulgarii?

— Că toate granițele românești sunt închise. Au arătat camioane care făceau coadă la trecerea frontierei și așteptau. Au arătat și marele miting popular al lui Ceaușescu, de ieri, când a luat-o razna mulțimea.

— Ce-au arătat?

— Au dat transmisia noastră TV. Ceva a făcut un zgomot puternic. Lumea s-a panicat și transmisia televizată s-a oprit. A revenit după câteva minute, cu Ceașcă făcându-i promisiuni mulțimii, tot ce-i trecea atunci prin cap. Își scosese oamenii în fața mulțimii, făceau frumos și fluturau la camere steaguri și flamuri, dar în spatele lor se vedea mulțimea în dezordine.

S-a întrerupt; cineva mergea zgomotos pe alea de afară. Era o femeie dintr-un alt grup, care sosea devreme.

— O mulțime de lucruri nu se leagă, am spus. Deodată avem proteste în Timișoara săptămâna trecută, lucru nemaipomenit în țara asta. Și cu tot balamucul din Timișoara, Ceașcă pleacă în Iran, în vizită de stat. Ce, era nebun? De parcă și-ar fi spus că totul e-n regulă și sub control. Era așa importantă vizita aia de trebuia să-și asume riscul? Pe urmă se întoarce și organizează demonstrația asta de mase, care-a fost ieri. Îi forțează pe toți oamenii ăștia să se adune laolaltă, ca să dea bine la cameră, aici, în București. Și-n timpul discursului începe nebunia. A pierdut controlul?

— L-a jucat cineva pe degete, a spus Petrescu. Unii din preajma lui.

— Cine? Ce vrei să spui?

— Aș vrea să știu. Cineva din interiorul lui Secu, dar care are și legături cu o mână de peste graniță, probabil cu sovieticii.

El a început să se plimbe prin birou. Eu mă uitam pe fereastră. Soldații rupseseră formația și se așezau la coadă pentru micul dejun.

— Lui Ceașcă i-o coc propriii lui oameni, a continuat Petrescu. Nu cei din prima linie a puterii, ăia au să cadă odată cu el. Eșalonul al doilea, inși ale căror nume nu le cunoaștem încă. Oameni care au legături solide cu exteriorul, cu sovieticii sau cu americanii, poate cu ambele părți.

Și-a pus o țigaretă între buze, dar n-a aprins-o; fumatul era interzis la standurile de test. Tocmai mă pregăteam să spun ceva, când am auzit pași pe scara care ducea la birou. Am așteptat amândoi în tăcere.

Un bărbat înalt și masiv, purtând o haină groasă de blană, a intrat în birou și a aprins toate neoanele din tavan. Petrescu

a mijit ochii, uitându-se cu dispreț la nou-venit. Omul a bâjbâit prin harababura de pe masa lui de lucru și a găsit un loc numai bun să-și pună servieta grea, după care s-a ocupat pe îndelete de aranjarea pernei de pe scaun.

— Să fie lumină, tovarăși, a glumit el în loc de salut și a râs ca pentru sine.

Părea preocupat de obiectele aglomerate în neorânduială pe biroul lui.

— Fraților, voi ați ascultat Europa Liberă azi-noapte? a întrebat el cu naturalețe.

Eu n-am răspuns. Petrescu a mârâit la el:

— Noi n-ascultăm propagandă capitalistă americană, tovarășe.

— Da, da, bineînțeles, a rânjit omul. Timișoara a căzut, urmează Bucureștiul, cică, a continuat el ignorând răceala noastră.

Și-a scos haina. Era o haină scumpă, cu guler de blană generos.

— Insistă în draci, a spus el și s-a uitat pieziș la Petrescu — o privire iute și fugitivă, de om speriat, înainte de-a se întoarce la obișnuita lui atitudine morocănoasă.

— Voința maselor, libertatea, numai rahaturi!

A continuat să vorbească de parcă nu l-am fi ascultat doar eu și Petrescu, ci un public mare și invizibil. A deschis brațele larg și a gesticulat cu ele în timp ce vorbea:

— George Bush se întâlnește cu Gorbaciov în Malta, în cel mai mare secret, pe o navă de război, departe de oricine ar putea să tragă cu urechea. Au câte o ceșcuță de cafea, poate cu ceva tărie în ea, și pun la cale tot jocul. Și pe urmă, noi toți, bășinile astea de țări-satelit ale sovieticilor, începem să dărdăim. Întâi, Ungaria își deschide granița cu Austria. Pe urmă, trenuri pline de est-germani încep să se îndrepte spre Budapesta și de-acolo

drept spre Viena. Sovieticii au trupe în Ungaria, dar nu mișcă un deget. Cehoslovacia se trezește din nou, iar nemții vorbesc despre reunificare. Și, în sfârșit, pică nenorocitul de Zid al Berlinului. Ce înscenare mai clară de-atâta vreți? Trebuie să fii orb să nu vezi. Noi, în țărișoara asta cât un scuipat, nu contăm nici cât o bifă pe o listă, idiotul ăsta al nostru își are zilele numărate.

Mă uitam la el și nu spuneam nimic. Îl chema Adrian Durlic și noi îl suspectam că era informator la Secu. Poate că obiectivul lui era să provoace comentarii din partea noastră și să raporteze despre ele. Dar mai era ceva în vocea lui, ceva ce reconfirma momentul de slăbiciune pe care îl observasem cu un minut mai înainte: omul era speriat.

Fără să ia în seamă tăcerea noastră glacială, și-a pus o țigară în gură și a plecat s-o fumeze în zona desemnată pentru fumat.

— Are dreptate bulangiul, a spus Petrescu pe un ton scăzut, urmărindu-l pe Durlic cu privirea. Sau mai degrabă răspândește zvonul pe care l-au pus să-l răspândească. Oricum, Ceașcă e lucrat pe șest.

Petrescu își repetase teoria asta de câteva ori, dar eu tot nu eram cine știe ce convins. Aveam treizeci de ani, mă născusem într-o țară comunistă și fusesem crescut în comunism. Comunismul îmi părea cimentat, un rău etern.

— Vom vedea ce se mai întâmplă, am spus.

Am continuat să urmărim trupele Secu de afară. Ca orice întreprindere românească din domeniul apărării, Institutul era păzit de trupe de infanterie de la Secu. Astfel de trupe erau derivate din infanteria regulată, dar se subordonau Departamentului Securității Statului din România, Secu. Instrucția lor era mai bună decât cea a armatei regulate echivalente.